

Emergency Episode ๑

สมบุญ จิรชาญชัย

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านความปลอดภัยทางรังสี

สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรียบเรียง

“Emergency” คำนี้ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติไว้แล้วในหลายสาขา
ไม่ว่าจะเป็น ศัพท์นิติศาสตร์ ศัพท์รัฐศาสตร์ ศัพท์แพทยศาสตร์ คือ
“ภาวะฉุกเฉิน” กรณีที่เป็น ๒ หรือ ๓ คำขึ้นไป ก็อาจละเว้นคำว่า “ภาวะ”
เช่น

“emergency telephone = โทรศัพท์ฉุกเฉิน”

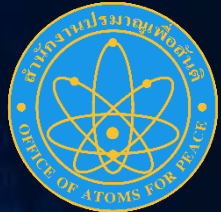
“emergency brake = เบรกฉุกเฉิน” หรือ

“emergency signal system = ระบบไฟกระพริบฉุกเฉิน”

คราวนี้มาพิจารณาดูกันว่า **ลูกเหิน** ในความหมายภาษาไทยนั้นคืออะไร

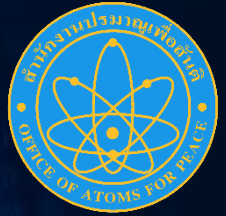
คำว่า **“ลูก”** เป็นคำกริยา มีความหมาย เกิดขึ้นโดยพลัน ส่วน **“ลูกเหิน”** เป็นคำวิเศษณ์ มีความหมาย ๑. เป็นไปโดยปัจจุบันทันด่วน ๒. ที่อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร เช่น ภาวะลูกเหิน นอกจากนั้นยังมีคำ **“เหตุลูกเหิน”** เป็นคำนาม มีความหมายว่า **เรื่องที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันทันที** ซึ่งมักเป็นเรื่องร้าย

ลองมาศึกษาดูความหมายจาก IAEA Safety Glossary บ้างนะครับ เพื่อให้เห็นว่าคำนี้ผนวกเรื่องนิวเคลียร์และรังสีอย่างไร

Emergency = A non-routine situation that necessitates prompt action, primarily to mitigate a hazard or adverse consequences for human health and safety, quality of life, property or the environment. This includes nuclear and radiological emergencies and conventional emergencies such as fires, release of hazardous chemicals, storms or earthquakes. It includes situations for which prompt action is warranted to mitigate the effects of perceived hazard.

สิ่งที่ควรเรียนรู้ต่อไปก็คือ ความหมายของ nuclear and radiological emergencies :

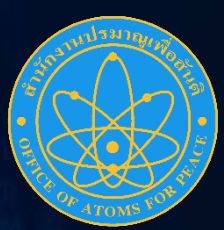
ซึ่งก็คือ

An emergency in which there is, or is perceived to be, a hazard due to :

- (a) The energy resulting from a nuclear chain reaction or from the decay of the products of a chain reaction; or
- (b) Radiation exposure.

โดยที่ - Points (a) and (b) approximately represent nuclear and radiological emergencies, respectively. However, this is not an exact distinction.

- Radiation emergency is used in some cases when an explicit distinction in the nature of the hazard is immaterial (e.g. national radiation emergency plan), and it has essentially the same meaning.

คำ “*Emergency = ภาวะฉุกเฉิน*” เป็นคำกว้างๆใช้ได้มากมายหลายโอกาส แต่หากประกบด้วย “นิวเคลียร์หรือรังสี” ก็จะแคบลงกลายเป็น “**ภาวะฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสี**” หรือ “**เหตุฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสี**” ซึ่งนับเป็นหน้าที่หนึ่งของสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติที่จะต้องระดมสรรพกำลังของสำนักงานฯ เอง หรือเครือข่ายพันธมิตร เพื่อร่วมจัดการภาวะหรือเหตุดังกล่าวให้สิ้นสุดไป

ที่มา: en.wikipedia.org

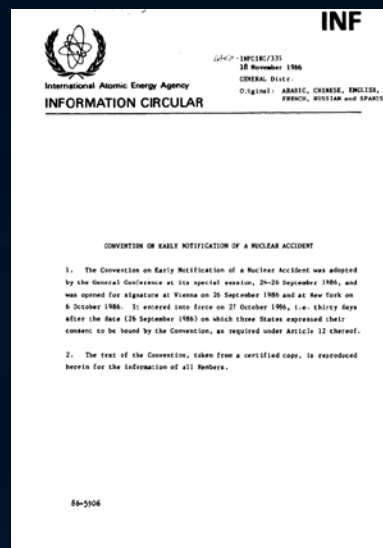
ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้งทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency, IAEA) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีพันธกรณีในการปฏิบัติตามข้อมติต่างๆ และปฏิบัติตามสนธิสัญญา อนุสัญญา รวมทั้งระเบียบและมาตรการต่างๆ ของ IAEA ในที่นี้จะเอ่ยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “**Emergency = ภาวะฉุกเฉิน/เหตุฉุกเฉิน**” เท่านั้น ตามตารางข้างล่างซึ่งประเทศไทยได้ลงนาม ให้สัตยาบัน และมีผลใช้บังคับถึงปัจจุบัน

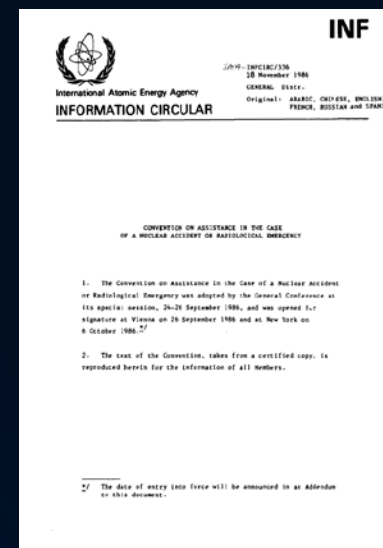
	เรื่อง	ลงนาม	ให้สัตยาบัน	เริ่มมีผล ใช้บังคับ
๑	อนุสัญญาว่าด้วยการแจ้งเหตุทางนิวเคลียร์โดยเร็ว (Convention on Early Notification of Nuclear Accident)	๒๕ กันยายน ๒๕๓๐	๒๑ มีนาคม ๒๕๓๒	๒๑ เมษายน ๒๕๓๒
๒	อนุสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือในกรณีเกิด อุบัติเหตุทางนิวเคลียร์หรือเหตุฉุกเฉินทางรังสี (Convention on Assistance in the Case of Nuclear Accident or Radiological Emergency)	๒๕ กันยายน ๒๕๓๐	๒๑ มีนาคม ๒๕๓๒	๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

อนุสัญญาทั้งสองเรื่องซึ่งเรียกสั้นๆ เป็นภาษาอังกฤษว่า **“Early Notification Convention”** และ **“Assistance Convention”** นับเป็นเครื่องมือหลักตามกฎหมายซึ่งก่อตั้งโครงข่ายระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และการจัดหาความช่วยเหลืออย่างฉับพลันในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์หรือเหตุฉุกเฉินทางรังสี เพื่อให้ผลที่เกิดตามมาลดน้อยลงเท่าที่ทำได้

ที่มา: <https://www.iaea.org/publications/documents/infcircs/convention-early-notification-nuclear-accident>

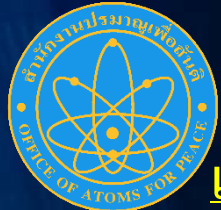
ที่มา: <https://www.iaea.org/publications/documents/infcircs/convention-assistance-case-nuclear-accident-or-radiological-emergency>

ในการปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลนั้นมีการจัดทำเอกสารที่เรียกว่า *Emergency Notification and Assistance Technical Operations Manual (ENATOM)* ขึ้นมา โดยคู่มือฉบับแรกนี้ ตีพิมพ์เมื่อ ๑๘ มกราคม ค.ศ. ๑๙๘๙ (พ.ศ. ๒๕๓๒) หลังจากนั้นก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี แนวคิดด้านปฏิบัติการที่เปลี่ยนไป และทรศนะด้าน มาตรฐานของการเตรียมพร้อมและตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ในระยะเวลาทุกๆ ๒ ปี คู่มือนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิก มีทิศทางในการพัฒนากลไกที่เหมาะสม เชื่อมประสานกับ IAEA ภายใต้โครงข่ายของอนุสัญญา คู่มือนี้ได้รับการออกแบบให้มีสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการว่าจะต้องทำ “เมื่อไหร่” และ “อย่างไร” อยู่ภายในเล่มเดียวกัน

ตอนแรกของ **“Emergency”** ขอให้ข้อมูลเพียงเท่านี้ก่อน เพื่อให้เห็นภาพกว้างๆว่า ไทยเรามีการใช้ประโยชน์ทางด้านนิวเคลียร์และรังสี ทั้งยังเป็นหนึ่งในประเทศผู้ก่อตั้ง IAEA ได้ลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยการแจ้งเหตุทางนิวเคลียร์โดยเร็ว และอนุสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์หรือเหตุฉุกเฉินทางรังสี ซึ่งเป็น การเตรียมพร้อมไว้ก่อน เนื่องจากไม่ว่าจะกำกับดูแลให้ดีอย่างไร โอกาสเสี่ยงที่จะมี **“ภาวะฉุกเฉิน/เหตุฉุกเฉิน”** ย่อมเกิดขึ้นได้ ทว่าเราก็มีช่องทางในการแจ้งเหตุและขอความช่วยเหลือได้ในกรณีที่เกิดกำลังการรับมือของประเทศไทย

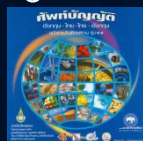
To be continued.

เอกสารอ้างอิง

๑. ศัพท์บัญญัติ อังกฤษ – ไทย ไทย – อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน รูปแบบซีดีรอม รุ่น ๑.๑ พ.ศ.

๒๕๔๕

๒. พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด กรุงเทพฯ ๒๕๓๐

๓. International Atomic Energy Agency, Emergency Notification and Assistance Technical Operations Manual, EPR-ENATOM (๒๐๐๗), IAEA, Vienna, ๒๐๐๗

๔. International Atomic Energy Agency, IAEA Safety Glossary, Terminology Used in Nuclear Safety and Radiation Protection, ๒๐๐๗ edition, IAEA, Vienna, ๒๐๐๗

๕. [http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9900-ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ-\(IAEA\).html](http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9900-ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ-(IAEA).html)

บรรณาธิการ สุกัญญา จันทรมงคล
ฝ่ายเทคนิคนำเสนอ อารีย์รัชฎ์ วงศ์พันธ์